

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PETI ODDELEK

ZADEVA KOROŠEC proti SLOVENIJI

(pritožba št. 77212/12)

SODBA

STRASBOURG,

8. oktober 2015

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

V zadevi Korošec proti Sloveniji

je Evropsko sodišče za človekove pravice (peti oddelek) kot senat v sestavi:

Angelika Nußberger, *predsednica*,
Boštjan M. Zupančič,
Ganna Yudkivska,
Vincent A. De Gaetano,
André Potocki,
Helena Jäderblom,
Aleš Pejchal, *sodniki*,

in Claudia Westerdiek, sodna tajnica oddelka,
po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 15. septembra 2015,
izreklo to sodbo, ki je bila sprejeta navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 77212/12) proti Republiki Sloveniji, ki jo je po 34. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 29. novembra 2012 vložil slovenski državljani Tadej Korošec (v nadaljnjem besedilu: pritožnik).

2. Pritožnika je zastopala Odvetniška družba Čeferin s sedežem v Grosupljem. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala agentka J. Morela.

3. Pritožnik je na podlagi 6. člena konvencije trdil, da so bili sodni postopki, v katerih je bil stranka v postopku, nepravilni.

4. Vlada je bila o pritožbi obveščena 2. oktobra 2014.

DEJSTVA**I. OKOLIŠČINE ZADEVE**

5. Pritožnik je bil rojen leta 1980 in živi v Ljubljani.

6. Ima napredujočo spinalno mišično atrofijo in potrebuje 24-urno pomoč pri vseh dnevni opravilih.

7. Leta 2006 je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije (zavod) pritožniku dodelil dodatek za pomoč in postrežbo (v nadaljnjem besedilu: dodatek) v višini 70 % zneska osnove.

8. 28. maja 2009 je pritožnikova osebna zdravnica predlagala zvišanje dodatka zaradi pritožnikovega poslabšanja zdravstvenega stanja, predvsem

zaradi slabšanja dihalnih funkcij. Zdravnica je v predlogu navedla, da pritožnik poleg stalne strokovne pomoči potrebuje tudi 24-urno pomoč družinskega člana ali nepoklicnega pomočnika. V tistem času si je pritožnik nego organiziral tako, da je za pomoč pri dnevni opravi in potrebno asistenco najemal študente. Močno je bil odvisen tudi od pomoči svojih družinskih članov.

9. 9. julija 2009 je invalidska komisija I. stopnje zavoda (komisija) sporočila, da pritožnik ne potrebuje stalne strokovne zdravstvene nege. Komisijo sta sestavljala F. V., specialist interne medicine, in M. F. B., specialist medicine dela. Mnenje sta dala na podlagi pregleda zdravstvene dokumentacije, ki jo je predložil pritožnik, predvsem mnenj internista, pulmologa in nevrologa. Pritožnika sta tudi pregledala.

10. 20. julija 2009 je zavodova območna enota Ljubljana na podlagi mnenja komisije zahtevo za zvišanje dodatka zavrnila.

11. 28. julija 2009 je pritožnik vložil pritožbo.

12. 23. septembra 2009 je invalidska komisija II. stopnje (komisija II. stopnje) zavoda preučila pritožnikovo dokumentacijo in ponovno sporočila, da ne potrebuje stalne strokovne pomoči in da ga skupaj lahko negujejo pomočniki brez posebnega medicinskega znanja in člani njegove družine. Komisijo II. stopnje sta sestavljala L. S., specialist medicine dela, in M. G., nevropsihiater.

13. 24. septembra 2009 je zavod na podlagi ugotovitev komisije II. stopnje pritožnikovo pritožbo zavrnil. Zavod se je skliceval tudi na sklep o dodatku za pomoč in postrežbo za najtežje prizadete upravičence iz leta 1998 (glej 23. odstavek spodaj), ki je določal, da so do višjega dodatka upravičeni le tisti, ki potrebujejo 24-urni nadzor svojcev in obvezno strokovno pomoč.

14. 22. oktobra 2009 je pritožnik začel na Delovnem in socialnem sodišču v Ljubljani postopek proti zavodu, v katerem je zahteval imenovanje neodvisnega izvedenca za pregled njegove zdravstvene dokumentacije.

15. 30. septembra 2010 je Delovno in socialno sodišče v Ljubljani zaslišalo pritožnika in pregledalo spis. Pritožnikov tožbeni zahtevek je zavrnilo. Pritožnikovi zahtevi za vključitev neodvisnega izvedenca ni ugodilo, ker je ugotovilo, da sta mnenji invalidske komisije I. in II. stopnje, ki delujeta v okviru zavoda, skupaj z drugimi dokazili zadostni za ugotovitev, da pritožnik ne potrebuje strokovne pomoči. Relevantni del odločitve se glasi:

»Sodišče zato v celoti sprejema mnenji invalidske komisije I. in II. stopnje, da (pritožnik) ni potreboval stalne zdravstvene nege, saj sta mnenji invalidskih komisij skladni z drugimi predloženimi dokazili (predlog osebne zdravnice in poročila specialistov).«

16. 2. novembra 2010 je pritožnik vložil pritožbo, s katero je izpodbijal ugotovitve sodišča, da ne potrebuje strokovne pomoči, in se pritožil, ker

sodišče ni imenovalo neodvisnega medicinskega izvedenca. Poudaril je, da sodišče nima strokovnega znanja, da bi lahko samo ocenilo, kakšno vrsto pomoči je dobival in kakšno bi potreboval.

17. 24. januarja 2011 je Višje delovno in socialno sodišče zavrnilo pritožnikovo pritožbo. Ugotovilo je, da je prvostopenjsko sodišče odločitev oprlo na mnenji invalidskih komisij zavoda, sestavljenih iz strokovnjakov, ki so lahko ocenili, ali je pritožnik potreboval strokovno pomoč. Relevantni del sodbe se glasi:

»Pritožba neutemeljeno zatrjuje, da je (sodišče prve stopnje) samo, kljub temu, da nima medicinskega znanja, zaključilo, da je bila nega, ki jo je prejemal (pritožnik), ustrezna. Sodišče je svojo odločitev oprlo na navedeni mnenji invalidskih komisij, ki sta izvedensko mnenje podali za potrebe predsodnih postopkov. (Pritožnik) je bil pregledan s strani invalidske komisije I. stopnje, obe komisiji pa sta pri podaji mnenj upoštevali tudi medicinsko dokumentacijo, predloženo s strani njegove osebne zdravnice.«

18. 9. marca 2011 je pritožnik vložil predlog za dopustitev revizije. Med drugim je izpodbijal stališče nižjih sodišč o nepotrebnosti imenovanja neodvisnega medicinskega izvedenca, kar naj bi bilo v nasprotju s sodno prakso Vrhovnega sodišča. Po stališču Vrhovnega sodišča mnenj invalidskih komisij zavoda v postopkih zoper odločbe zavoda ni mogoče šteti za neodvisne in se jih torej v teh postopkih ne sme uporabiti kot dokaz (glej 29. odstavek spodaj).

19. 17. maja 2011 je Vrhovno sodišče zavrnilo pritožnikov predlog, ker je menilo, da izpodbijane odločitve niso v neskladju s sodno prakso.

20. 28. julija 2007 je pritožnik vložil ustavno pritožbo.

21. 11. junija 2012 je Ustavno sodišče zavrglo pritožnikovo ustavno pritožbo na podlagi 55.b člena Zakona o ustavnem sodišču (glej 30. odstavek spodaj).

II. UPOŠTEVANI DOMAČA ZAKONODAJA IN PRAKSA

A. Določbe glede dodatka za pomoč in postrežbo

22. V skladu s 141. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je veljal v času, relevantnem za pritožbo (*Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju*, uradno prečiščeno besedilo, Uradni list št. 109/06), je bil dodatek za pomoč in postrežbo za osebe, ki so potrebovale stalno pomoč, odmerjen v višini 70 % zneska osnove (iz 57. člena tega zakona) za prejemke, razen pokojnin in pravic iz invalidskega zavarovanja. Določal je tudi, da je nekaterim najtežje prizadetim skupinam upravičencev zavod lahko določil znesek, višji od 70 % zneska osnove. Merila za slednje določi minister za zdravje.

23. V skladu s Sklepom o dodatku za pomoč in postrežbo za najtežje prizadete upravičence (Uradni list št. 77/98), ki ga je izdalo Ministrstvo za

zdravje, je dodatek za pomoč in postrežbo za najtežje prizadete upravičence znašal 100 % zneska osnove. Po merilih Ministrstva za zdravje so bili najtežje prizadeti upravičenci osebe, ki so potrebovale 24-urni nadzor svojcev in tudi najmanj enega strokovnega pomočnika za stalno izvajanje zdravstvene nege.

B. Pravila postopka

24. Sklepe o upravičenosti do dodatka za pomoč in postrežbo izdaja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po dvostopenjskem upravnem postopku.

25. Za sodno presojo sklepov komisije II. stopnje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so pristojna socialna sodišča.

26. Posebna pravila, ki urejajo postopek v sporih o pravicah iz sistema socialne varnosti, so določena v 58. do 82. členu Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS, Uradni list št. 2/04). Poleg posebnih pravil postopka, določenih v tem zakonu, postopke pred socialnimi sodišči urejajo tudi določbe Zakona o pravnem postopku (*Zakon o pravnem postopku*, prečiščeno besedilo, veljavno v času, relevantnem za pritožbo, je objavljeno v Uradnem listu št. 36/20).

27. 243. člen Zakona o pravnem postopku določa, da mora sodišče izvesti dokaz z izvedencem, če je za ugotovitev ali za razjasnitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, ki ga sodišče nima.

C. Invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

28. Invalidske komisije pomagajo zavodu v postopkih na I. in II. stopnji z izdajo mnenj o invalidnosti in drugih zadevah, ki so pomembne pri odločanju o pridobitvi pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Pravilnik o organizaciji in načinu delovanja invalidskih komisij ter drugih izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, veljaven v času, na katerega se nanaša pritožba (*Pravilnik o organizaciji in načinu delovanja invalidskih komisij ter drugih izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije*, objavljen v Uradnem listu št. 118/05), je določal, da je člane invalidskih komisij na predlog generalnega direktorja imenoval svet zavoda za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

D. Sklep Vrhovnega sodišča z dne 7. novembra 2006

29. Vrhovno sodišče je s sklepom št. VIII Ips 3/2006 odločilo, da mnenja invalidskih komisij I. in II. stopnje lahko veljajo kot izvedenska mnenja le v predsodnih postopkih na zavodu. Takih mnenj pa ni mogoče

šteti za izvedenska mnenja v sodnih postopkih, saj so to zgolj mnenja predstavnikov ene od strank v sodnem postopku. Vrhovno sodišče je odločilo, da so bile kršene pritožnične procesne pravice, ker je sodišče prve stopnje štelo izvedenski mnenji invalidskih komisij kot odločilen dokaz za zavrnitev zahteve za postavitev neodvisnega izvedenca, ki bi ocenil stopnjo njene invalidnosti.

E. Zakon o Ustavnem sodišču

30. V zvezi s tem 55. b člen Zakona o ustavnem sodišču (Zakon o ustavnem sodišču, prečiščeno besedilo, objavljeno v Uradnem listu št. 64/2007), določa:

"(1) Ustavna pritožba se zavrže:

i. če ne gre za posamični akt državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil, s katerim bi bilo odločeno o pritožnikovi pravici, obveznosti ali pravni koristi;

ii. če pritožnik nima pravnega interesa za odločitev o ustavni pritožbi;

iii. če ni dovoljena, razen v primeru iz tretjega odstavka prejšnjega člena;

iv. če je prepozna;

.....

(2) Ustavna pritožba se sprejme v obravnavo:

i. če gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki je imela hujše posledice za pritožnika; ali

ii. če gre za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve..."

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 6. ČLENA KONVENCIJE

31. Pritožnik se je pritožil, da je bila zaradi dejstva, da so sodišča svoje odločitve oprla na mnenji invalidskih komisij, kršena njegova pravica do poštenega sojenja. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena konvencije, ki se v relevantnem delu glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih... pošteno ... odloča... sodišče ..."

32. Vlada je to trditev izpodbijala.

A. Sprejemljivost

33. Sodišče ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu točke a tretjega odstavka 35. člena konvencije. Prav tako ugotavlja, da ni nesprejemljiva niti iz kakšnih drugih razlogov. Zato jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Navedbe strank

(a) Pritožnik

34. Pritožnik je zatrjeval, da je bilo zaradi dejstva, da so sodišča svoje odločitve oprla na mnenji invalidskih komisij zavoda, kršeno načelo enakosti orožij.

35. Navedel je, da invalidski komisiji nista bili neodvisen organ, ampak ju je imenovala nasprotna stran (zavod, glej 28. odstavek zgoraj). Torej je imel utemeljen razlog za sum, da komisiji nista delovali nepristransko.

36. S citiranjem relevantnih delov sodbe sodišča prve stopnje (glej 15. odstavek zgoraj) je trdil, da je prvostopenjsko sodišče dalo posebno težo dvema mnenjema in ju uporabilo kot odločilni dokaz – kar je izrecno ugotovilo tudi višje sodišče (glej 17. odstavek zgoraj). Trdil je, da bi bilo v skladu z domačo sodno prakso izvedenski mnenji treba upoštevati le kot del navedb nasprotne stranke, ne pa kot neodvisen dokaz (glej 29. odstavek zgoraj).

37. Sklicujoč se na 243. člen Zakona o pravnem postopku (glej 27. odstavek zgoraj) je nadalje trdil, da je bila narava zadeve takšna, da sodišča sama, ne da bi pridobila neodvisno izvedensko mnenje, niso imela za odločanje zahtevanega medicinskega znanja in bi torej morala imenovati izvedenca, da bi ocenil, ali je pritožnik potreboval strokovno zdravstveno nego zaradi svojega zdravstvenega stanja.

38. Nazadnje se pritožnik ni strinjal tudi s trditvami vlade, da je bilo iz spisa na prvi pogled (*prima facie*) jasno, da pritožnik ni potreboval strokovne pomoči, in da niti njegova osebna zdravnica v vlogi za povišanje dodatka ni navedla take potrebe (glej 41. odstavek spodaj). Poudaril je, da je njegova osebna zdravnica v tej vlogi izrecno zatrjevala, da potrebuje stalno zdravstveno nego najmanj enega strokovnega pomočnika (glej 8. odstavek zgoraj).

(a) Vlada

39. Vlada je trdila, da mora domače sodišče oceniti predložene dokaze in odločiti, katere dokaze je treba izvesti za ugotovitev dejstev. Sklicevala se je na domača pravila pravnega postopka (glej 24. –27. odstavek zgoraj) in poudarila, da so bili dokazi izvedeni v skladu s temi pravili.

40. Prav tako je menila, da so domača sodišča ustrezno in jasno obrazložila razloge za zavrnitev pritožnikove zahteve za pridobitev izvedenskega mnenja.

41. Zavrnila je pritožnikove navedbe, da je sodišče odločilo kljub nasprotujočim si dokazom v spisu. Vztrajala je, da so sodišču predloženi dokazi jasno potrjevali, da pritožnik ni potreboval strokovne pomoči. Take zahteve niso bile navedene niti v vlogi osebne zdravnice za zvišanje dodatka (glej 8. odstavek zgoraj).

42. Vlada je nadalje zatrjevala, da mnenjema invalidskih komisij ni bila pripisana nobena posebna teža, temveč da je sodišče izvedlo celovito oceno vseh predlaganih dokazov in dalo znatno težo pričevanju pritožnika, ki je med drugim izpovedal, da ni imel pomoči strokovnjaka.

43. Na koncu je trdila, da dejstvo, da sta bili invalidski komisiji povezani z nasprotno stranjo v postopku, samo po sebi ne pomeni njune pristranskosti, saj sta mnenji izdali v skladu s pravili medicinske stroke in poklica. Zato je sodišče prosila, naj potrdi, da 6. člen konvencije v tej zadevi ni bil kršen.

2. Presoja Sodišča

a) Splošna načela

44. Sodišče želi najprej ponovno opozoriti da, glede na trditve strank, ki jih je mogoče razumeti, kot da se nanašajo na ocenjevanje dokazov in izid postopkov pred domačimi sodišči, ni naloga Sodišča, da se ukvarja z dejanskimi in pravnimi napakami, ki naj bi jih domnevno zagrešila nacionalna sodišča, razen če so zaradi tega kršene pravice in svoboščine, ki jih varuje konvencija (glej *García Ruiz proti Španiji* [VS], št. 30544/96, 28. odstavek, ESČP 1999-I). Pristojnost Sodišča v obravnavani zadevi je torej omejena na presojo, ali okoliščine zadeve kažejo na kršitev konvencije, natančneje prvega odstavka 6. člena konvencije.

45. 6. člen konvencije zagotavlja pravico do poštenega sojenja, ne določa pa nobenih pravil glede dopustnosti dokazov ali načina njihove presoje, kar primarno ureja nacionalna zakonodaja in nacionalna sodišča (glej na primer *Schenk proti Švici*, 12. julij 1988, 45.– 46. odstavek, Serija A, št. 140). Prvi odstavek 6. člena konvencije nacionalnim sodiščem ne preprečuje, da bi se pri reševanju sporov oprla na izvedenska mnenja, ki jih pripravijo strokovni organi, če je to potrebno zaradi narave obravnavanih vprašanj (glej *Csösz proti Madžarski*, št. 34418/04, 34. odstavek, 29. januar 2008, in *Fazliyski proti Bolgariji*, št. 40908/05, 59. odstavek, 16. april 2013).

46. Kakorkoli, načelo enakosti orožij ki je eden od elementov širšega koncepta poštenega sojenja, zahteva, da je vsaki stranki dana razumna možnost, da predstavi svoj primer na način, ki je ne postavlja v bistveno slabši položaj kot ga ima nasprotna stran (glej med številnimi drugimi

zadevami *Nideröst-Huber proti Švici*, 18. februar 1997, 23. odstavek, Poročila o sodbah in odločbah 1997-I; *Kress proti Franciji* [VS], št. 39594/98, 72. odstavek, ESČP 2001-VI; *Yvon proti Franciji*, št. 44962/98, 31. odstavek, ESČP 2003-V; in *Gorraiz Lizarraga in drugi proti Španiji*, št. 62543/00, 56. odstavek, ESČP 2004-III).

47. Sodišče tudi poudarja, da je že presodilo, da mnenje medicinskega izvedenca, ki ima strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga, lahko odločilno vpliva na presojo dejstev in ga je zato treba šteti za bistven dokaz (glej *Feldbrugge proti Nizozemski*, 29. maj 1986, 44. odstavek, Serija A št. 99; *Mantovanelli proti Franciji* 18. marec 1997, 36. odstavek, *Poročila o sodbah in odločbah* 1997-II; in *Augusto proti Franciji*, št. 71665/01, 51. odstavek, 11. januar 2007).

48. V zvezi s tem Sodišče poudarja, da je v svoji sodni praksi že priznalo, da v nekaterih okoliščinah pomanjkanje nepristranskosti na strani postavljenega izvedenca lahko povzroči kršitev načela enakosti orožij (glej na primer *Sara Lind Eggertsdóttir proti Islandiji*, št. 31930/04, 47. odstavek, 5. julij 2007; *Placi proti Italiji*, št. 48754/11, 79. odstavek, 21. januar 2014; in *Sarıdaş proti Turčiji*, št. 6341/10, 35. odstavek, 7. julij 2015).

b) Uporaba teh načel v obravnavani zadevi

49. Sodišče najprej ugotavlja, da je imela invalidska dajatev, ki jo je zahteval pritožnik, popolnoma finančno naravo; določena je bila na podlagi specifičnih meril in ni bila odvisna od diskrecije državnega organa. Sodišče meni, da so se domači postopki nanašali na pritožnikove državljanske pravice v smislu 6. člena (glej *Feldbrugge*, navedeno zgoraj, 40. odstavek; *Deumeland proti Nemčiji*, 29. maj 1986, 74. odstavek, Serija A št. 100; *Francesco Lombardo proti Italiji*, 26. november 1992, 17. odstavek, Serija A št. 249-B; in *Mihailov proti Bolgariji*, št. 52367/99, 34. odstavek, 21. julij 2005).

50. Ugotavlja tudi, da so po domači zakonodaji socialna sodišča sodni organi s polno pristojnostjo za presojo odločitev upravnih organov (glej *mutatis mutandis Grande Stevens in drugi proti Italiji*, št. 18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 in 18698/10, 139. odstavek, 4. marec 2014).

51. Sodišče ugotavlja, da v obravnavani zadevi domača sodišča niso niti naročila mnenj invalidskih komisij zavoda niti se domača sodišča nanje niso izrecno sklicevala kot na izvedenska mnenja. Kakorkoli, so pa bila pridobljena in obravnavana kot taka v predsodnem postopku pri zavodu (pozneje nasprotna stranka v pritožnikovih sodnih postopkih). Zaradi povsem praktičnih razlogov pa so jih domača sodišča štela kot strokovno medicinsko evidenco. Obravnavana zadeva je torej podobna zadevam, v katerih je Sodišče preučevalo vprašanje neodvisnosti izvedencev, postavljenih s strani sodišča (glej tudi *Bönisch proti Avstriji*, 6. maj 1985, 33. odstavek, Serija A št. 92; *Sara Lind Eggertsdóttir*, navedeno zgoraj, 47.

odstavek; in *Placi*, navedeno zgoraj, 79. odstavek; glej tudi, *mutatis mutandis*, *Yvon*, navedeno zgoraj, 37. odstavek).

52. Sodišče ponavlja, da je v zadevi *Sara Lind Eggertsdóttir* (navedeno zgoraj, 47. – 55. odstavek) ugotovilo kršitev prvega odstavka 6. člena konvencije zaradi nespoštovanja načela enakosti orožij, ob upoštevanju treh faktorjev: (1) narava naloge, zaupane izvedencem; (2) položaj izvedencev v hierarhiji nasprotne stranke in (3) njihovo vlogo v postopkih, predvsem težo, ki jo je sodišče pripisalo njihovim mnenjem.

53. Glede prvega faktorja Sodišče ugotavlja, da sta imeli invalidski komisiji nalogo pripraviti zdravniško mnenje za upravo pokojninskega in invalidskega zavoda, ko je odločala o zahtevah za dodatke iz nacionalnega sistema zavarovanja.

54. Glede drugega faktorja Sodišče ugotavlja, da sta bili invalidski komisiji odvisni od zavoda, saj je njune člane na predlog direktorja zavoda imenoval svet zavoda (glej 28. odstavek zgoraj). Način njihovega imenovanja je pri pritožniku upravičeno zbudil sum, da ne bodo mogli delovati nepristransko (glej, *mutatis mutandis*, *Mihailov*, navedeno zgoraj, 37. odstavek) Taki sumi so sicer lahko pomembni, niso pa odločilni; odločilno je, ali je dvom o videzu mogoče objektivno potrditi (glej *Brandstetter proti Avstriji*, 28. avgust 1991, 44. odstavek, Serija A št. 211).

55. Glede na to in v zvezi s tretjim faktorjem (vloga izvedencev v postopkih) Sodišče pritrjuje pritožniku, da iz odločitev sodišč prve in druge stopnje izhaja, da je prvostopenjsko sodišče svojo sodbo oprlo na mnenji invalidskih komisij (glej 15. in 17. odstavek zgoraj). Ugotavlja, da je bila naloga komisij v postopku pred zavodom preučiti, ali se je pritožnikovo stanje tako poslabšalo, da je bil upravičen do višjega dodatka. Od njiju niso zahtevali splošnega nasveta o določeni temi, pač pa sta komisiji morali pripraviti ugotovitve o določenih dejstvih in oceniti zdravstveno stanje pritožnika. Cilj je bil zavodu pomagati pri odločitvi, ali je bil pritožnik glede na svoje takratno zdravstveno stanje upravičen do višjega dodatka (glej tudi *Sara Lind Eggertsdóttir*, navedeno zgoraj, 51. odstavek; *Shulepova proti Rusiji*, št. 34449/03, 65. odstavek, 11. december 2008; in *Placi*, navedeno zgoraj, 77. odstavek). Ugotovitve invalidskih komisij so bile neposredno odločilne za presojo pravic v tej zadevi (glej tudi *Mihailov*, navedeno zgoraj, 34. odstavek).

56. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožnik ni imel možnosti izpodbijati ugotovitev komisij, saj so bile njegove zahteve, naj sodišče imenuje neodvisnega izvedenca, zavrnjene z obrazložitvijo, da sta komisiji že ustrezno ocenili dokumentacijo iz pritožnikovega zdravstvenega kartona (glej 15. odstavek zgoraj). Pritožbeno sodišče je to odločitev sodišča prve stopnje potrdilo in navedlo, da je bila oprta na mnenja komisije. Zaradi tega sta bili mnenji komisije odločilni dokaz, na katerega so se sodišča oprla pri odločanju o sporni zadevi, v kateri je bilo nedvomno potrebno strokovno znanje, s katerim pa sodišče nikakor ni razpolagalo. Taka utemeljitev

domačih sodišč še poudarja prevladujočo vlogo zavodovih invalidskih komisij (glej tudi *Placi*, navedeno zgoraj, 78. odstavek). V tej luči dejstvo, da je domače sodišče pritožnika tudi zaslišalo in upoštevalo tudi drugo dokumentacijo iz zdravstvene kartoteke, preden je zavrnilo zahtevek, ne zadostuje, da bi sodišče lahko odločilo, da so bili postopki v skladu z zahtevami konvencije.

57. Sodišče torej ne more zaključiti, da je bil položaj pritožnika v postopku enak položaju njegovega nasprotnika, s strani države vodenega zavoda za socialno zavarovanje, kakor to zahteva načelo enakosti orožij.

Torej je bil 6. člen konvencije kršen.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

58. 41. člen konvencije določa:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je to potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Odškodnina

59. Pritožnik je zahteval pavšalni znesek v višini 76.717,08 evra (EUR) in še 6.126,77 evra mesečno od februarja 2015 dalje za premoženjsko škodo ter 30.000 evrov za nepremoženjsko škodo.

60. Vlada je zahtevku oporekala. Trdila je, da med zatrjevano kršitvijo in zahtevano odškodnino za premoženjsko škodo ni vzročne zveze. Nadalje je trdila, da je zahtevek pritožnika za nepremoženjsko škodo neutemeljen in pretiran.

61. Sodišče ne vidi vzročne zveze med ugotovljeno kršitvijo in zahtevano odškodnino za premoženjsko škodo, zato ta zahtevek zavrača. V zvezi z nepremoženjsko škodo pa sodišče meni, da so ugotovljene kršitve pritožniku verjetno povzročile določeno stisko. Po načelu pravičnosti sodišče zato iz tega naslova pritožniku prisoja 5.000 evrov.

B. Stroški in izdatki

62. Pritožnik je zahteval tudi 4.764,48 evra za stroške in izdatke, ki so nastali pred domačimi sodišči, in 2.800 evrov za stroške in izdatke, ki so nastali pred Sodiščem.

63. Vlada je zavrnila zahtevo za povračilo stroškov in izdatkov, ki so nastali v postopkih pred domačimi sodišči, in izpodbijala zahtevek v zvezi s postopkom pred Sodiščem kot pretirano visok.

64. V skladu s sodno prakso sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov le, če dokaže, da so dejansko nastali in bili neizogibni ter da je njihov znesek razumen. V zadevnem primeru, ob upoštevanju

razpoložljivih dokumentov in navedenih meril sodišče zavrača zahtevek za stroške in izdatke v domačih postopkih ter meni, da je razumno prisoditi znesek 2.800 evrov za postopke pred sodiščem.

C. Zamudne obresti

65. Po mnenju Sodišča je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO:

1. *razglaš*a, da je pritožba sprejemljiva;
2. *razsoja*, da je bil kršen prvi odstavek 6. člena konvencije;
3. *razsoja*,
 - a) da mora tožena pogodbenica pritožniku v treh mesecih od dne, ko postane sodba v skladu z drugim odstavkom 44. člena konvencije dokončna, plačati zneske:
 - (i) 5.000 EUR (pet tisoč evrov) in morebitni davek, iz naslova nepremoženjske škode;
 - (ii) 2.800 EUR (dva tisoč osemsto evrov) ter morebitni davek, zaračunan pritožniku, iz naslova stroškov in izdatkov;
 - b) da se za navedena zneska od dneva poteka treh mesecev do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji mejne posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, za obdobje zamude, povečano za tri odstotne točke;
4. *zavrača* preostali del zahtevka pritožnika za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 8. oktobra 2015 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Claudia Westerdiek
sodna tajnica

Angelika Nußberger
predsednica